Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kümnes koda)

2. juuni 2022*

Eelotsusetaotlus – Õigusaktide ühtlustamine – Kaubamärgid – Direktiiv 2008/95/EÜ – Artikkel 5 – Kaubamärgist tulenevad õigused – Artikli 6 lõige 2 – Kaubamärgi mõju piirangud – Kaubamärgiomanikul puuduv võimalus keelata kolmandal isikul kasutada kaubandustegevuse käigus kohaliku ulatusega varasemat õigust – Tingimused – Mõiste „varasem õigus“ – Ärinimi – Varasema kaubamärgi omanik, kellele kuulub veelgi varasem õigus – Asjakohasus

Kohtuasjas C-112/21,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Hoge Raad der Nederlandeni (Madalmaade kõrgeim kohus) 19. veebruari 2021. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 25. veebruaril 2021, menetluses

**X BV**

*versus*

**Classic Coach Company vof,**

**Y,**

**Z,**

EUROOPA KOHUS (kümnes koda),

koosseisus: koja president I. Jarukaitis, kohtunikud M. Ilešič (ettekandja) ja D. Gratsias,

kohtujurist: G. Pitruzzella,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– X BV, esindaja: advokaat F. I. van Dorsser,

– Classic Coach Company vof, Y ja Z, esindaja: advokaat M. G. Jansen,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

– Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,

– Euroopa Komisjon, esindajad: É. Gippini Fournier ja P.-J. Loewenthal, hiljem P.-J. Loewenthal,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

**otsuse**

1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta direktiivi 2008/95/EÜ kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (ELT 2008, L 299, lk 25) artikli 6 lõike 2 tõlgendamist.

2 Eelotsusetaotlus esitati ühelt poolt bussiettevõtja X BV ja teiselt poolt samuti bussiettevõtja Classic Coach Company vof (edaspidi „Classic Coach“) ning kahe füüsilise isiku Y ja Z vahelises vaidluses selle üle, et teised pooled on väidetavalt rikkunud X-le kuuluvat Beneluxi kaubamärki.

## Õiguslik raamistik

### *Rahvusvaheline õigus*

#### *Pariisi konventsioon*

3 Pariisis 20. märtsil 1883. aastal allkirjastatud, viimati 14. juulil 1967 Stockholmis läbi vaadatud ning 28. septembril 1979 muudetud tööstusomandi kaitse konventsiooni (*United Nations Treaty Series*, 828. kd, nr 11851, lk 305; edaspidi „Pariisi konventsioon“) artikli 1 lõikes 2 on sätestatud:

„Tööstusomandi kaitse objektideks on patendid, kasulikud mudelid, tööstusnäidised (tööstusdisainlahendused), kaubamärgid, teenuse kaubamärgid, firmanimetused või kohanimede päritolule viitavad tähised ning kõlvatu konkurentsi tõkestamine.“

4 Pariisi konventsiooni artiklis 8 on ette nähtud:

„Firmanimetust kaitstakse kõigis liidu liikmesriikides kohustusliku taotluse esitamiseta või firmanimetuse registreerimiseta, olenemata sellest, kas see kuulub kaubamärgi koosseisu või mitte.“

#### *TRIPS-leping*

5 Intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping (edaspidi „TRIPS-leping“), mis on esitatud Maailma Kaubandusorganisatsiooni asutamislepingu lisas 1 C, kirjutati alla Marrakechis 15. aprillil 1994 ning kiideti heaks nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsusega 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubandusläbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994) (EÜT 1994, L 336, lk 1; ELT eriväljaanne 11/21, lk 80).

6 TRIPS-lepingu artikli 1 „Kohustuste iseloom ja ulatus“ lõikes 2 on ette nähtud:

„Käesolevas lepingus mõistetakse termini „intellektuaalomand“ all kõiki intellektuaalomandi kategooriaid, mida käsitletakse II jao osades 1–7.“

7 Kõnealuse lepingu artikli 2 „Intellektuaalomandi konventsioonid“ lõikes 1 on märgitud:

„Käesoleva lepingu II, III ja IV jaosse puutuvas peavad liikmed kinni Pariisi konventsiooni […] artiklitest 1–12 ja 19.“

8 Selle lepingu artikli 16 „Antavad õigused“ lõikes 1 on märgitud:

„Registreeritud kaubamärgi omanikul on ainuõigus takistada kolmandaid isikuid, kellel puudub tema nõusolek, kasutamast kaubanduses identseid või sarnaseid märke kaupade või teenuste puhul, mis on identsed või sarnased nendega, mille jaoks antud kaubamärk on registreeritud, kui selline kasutamine põhjustaks tõenäoliselt segiajamise. Kui identsete kaupade või teenuste puhul kasutatakse identseid märke, on tõenäoline segiajamine eeldatav. Eespool kirjeldatud õigused ei tohi kahjustada ühtki varem kehtivat õigust ega mõjutada liikmete võimalust teha õigused kättesaadavaks kasutuse alusel.“

### *Liidu õigus*

9 Direktiivi 2008/95 põhjenduses 5 oli täpsustatud:

„Käesolev direktiiv ei tohiks võtta ära liikmesriikide õigust jätkuvalt kaitsta kasutamise käigus omandatud kaubamärke, vaid peaks neid arvesse võtma ainult nende ja registreerimise teel omandatud kaubamärkide vahelise suhte puhul.“

10 Selle direktiivi artiklis 1 „Reguleerimisala“ oli ette nähtud:

„Käesoleva direktiivi sätteid kohaldatakse kõigi kaupade ja teenustega seotud kaubamärkide suhtes, mis on liikmesriigis registreeritud üksikkaubamärgina, kollektiivkaubamärgina või garantiimärgina või tõendusmärgina või mille registreerimiseks on esitatud avaldus, ning kõigi kaubamärkide suhtes, mis on registreeritud või mille registreerimiseks on esitatud avaldus Beneluxi intellektuaalomandibüroos või mille rahvusvaheline registreerimine kehtib liikmesriigis.“

11 Selle direktiivi artikli 4 „Kaubamärgi registreerimisest keeldumise või selle tühiseks tunnistamise täiendavad põhjused, mis on seotud varasemate õigustega vastuollu sattumisega“ lõikes 4 oli ette nähtud:

„Iga liikmesriik võib sätestada, et kaubamärki ei registreerita või kui see on registreeritud, siis võib selle tühiseks tunnistada, kui ja kuivõrd:

[…]

b) õigused registreerimata kaubamärgile või muule kaubandustegevuses kasutatavale tähisele omandati enne hilisema kaubamärgi registreerimise taotluse esitamise kuupäeva või hilisema kaubamärgi registreerimise taotluse prioriteetsust käsitleva nõude esitamise kuupäeva ja kõnealune registreerimata kaubamärk või muu tähis annab selle omanikule õiguse keelata hilisema kaubamärgi kasutamine;

c) kaubamärgi kasutamise võib keelata muu varasema õiguse tõttu kui lõikes 2 ja käesoleva lõike punktis b osutatud õigus, milleks on eelkõige:
   i) õigus nimele;
   ii) õigus isikuportreele;
   iii) autoriõigus;
   iv) tööstusomandiõigus;

[…]“.

12 Sama direktiivi artiklis 5 „Kaubamärgiga antavad õigused“ oli sätestatud:

„1. Registreeritud kaubamärk annab omanikule selle kasutamise ainuõiguse. Omanikul on õigus takistada kõiki kolmandaid isikuid kasutamast kaubandustegevuse käigus ilma tema loata:

a) kõiki kaubamärgiga identseid tähiseid kaupade või teenuste puhul, mis on identsed nendega, mille jaoks kaubamärk on registreeritud;

b) kõiki tähiseid, mille identsuse või sarnasuse tõttu kaubamärgiga ning identsuse või sarnasuse tõttu kaubamärgiga ja tähisega kaitstud kaupade või teenustega esineb risk, et üldsus võib need omavahel segi ajada; esineb risk, et see võib tekitada seoseid kaubamärgi ja tähise vahel.

2. Lisaks sellele võib iga liikmesriik sätestada, et omanikul on õigus takistada kõiki kolmandaid isikuid tema nõusolekuta kasutamast kaubandustegevuse käigus mis tahes tähist, mis on identne või sarnane kaubamärgiga, mis on välja antud kaupade või teenuste jaoks, mis ei ole sarnased nende kaupade või teenustega, mille jaoks kõnealune kaubamärk on registreeritud, ja juhul kui selle tähise põhjuseta kasutamine kasutaks ebaõiglaselt ära või kahjustaks varasema kaubamärgi eristatavust või mainet.

3. Lõigete 1 ja 2 alusel võib muu hulgas keelata järgmised toimingud:

a) tähise kandmine kaupadele või nende pakendile;

b) kõnealuse tähisega kaupade pakkumine, turuleviimine või ladustamine nimetatud otstarbel või kõnealuse tähisega teenuste pakkumine või osutamine;

c) kaupade importimine ja eksportimine kõnealuse tähise all;

d) tähise kasutamine äridokumentidel või reklaamides.

[…]

5. Lõigete 1 kuni 4 kohaldamine ei mõjuta ühegi liikmesriigi sätteid, mis käsitlevad kaitset tähise kasutamise vastu muul otstarbel kui kaupade ja teenuste eristamiseks, kui kõnealuse tähise põhjendamatu kasutamine kasutaks ebaõiglaselt ära või kahjustaks kaubamärgi eristatavust või mainet.“

13 Direktiivi 2008/95 artiklis 6 „Kaubamärgi mõju piirangud“ oli sätestatud:

„1. Kaubamärk ei anna selle omanikule õigust keelata kolmandatel isikutel kasutada kaubandustegevuse käigus:

a) oma nime ja aadressi;

[…]

2. „Kaubamärk ei anna selle omanikule õigust keelata kolmandatel isikutel kasutada kaubandustegevuse käigus varasemat õigust, mis kehtib ainult konkreetses paikkonnas, kui seda õigust tunnustatakse kõnealuse liikmesriigi õigusaktidega ja selle territooriumi piires, kus seda tunnustatakse.“

14 Kõnealuse direktiivi artiklis 9 „Nõustumisest tulenevad piirangud“ oli sätestatud:

„1. Kui […] on varasema kaubamärgi omanik liikmesriigis viie järjestikuse aasta jooksul nõustunud kõnealuses liikmesriigis registreeritud hilisema kaubamärgi kasutamisega ja olnud teadlik sellisest kasutamisest, ei ole tal õigust varasema kaubamärgi põhjal taotleda hilisema kaubamärgi tühiseks tunnistamist ega vaidlustada hilisema kaubamärgi kasutamist kaupade või teenuste puhul, mille jaoks hilisemat kaubamärki on kasutatud, kui hilisema kaubamärgi registreerimist ei taotletud pahauskselt.

2. Iga liikmesriik võib kehtestada sätted, mille kohaselt lõiget 1 kohaldatakse […] artikli 4 lõike 4 punktis b või c osutatud muu varasema õiguse omaniku suhtes.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud juhtudel ei ole hilisema registreeritud kaubamärgi omanikul õigust vaidlustada varasema õiguse kasutamist ka siis, kui seda õigust ei saa enam kasutada hilisema kaubamärgi vastu.“

15 Direktiiv 2008/95 tunnistati kehtetuks ja asendati alates 15. jaanuarist 2019 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2015. aasta direktiiviga (EL) 2015/2436 kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (ELT 2015, L 336, lk 1). Direktiivi 2008/95 artikli 6 lõikes 2 sätestatu, sisuliselt üksnes redaktsiooniliste muudatustega, sisaldub nüüd direktiivi 2015/2436 artikli 14 lõikes 3. Võttes arvesse põhikohtuasja asjaolusid, tuleb käesolevat eelotsusetaotlust siiski analüüsida direktiivi 2008/95 alusel.

### *Beneluxi konventsioon*

16 Belgia Kuningriigi, Luksemburgi Suurhertsogiriigi ja Madalmaade Kuningriigi poolt Haagis 25. veebruaril 2005 allkirjastatud ja 1. septembril 2006 jõustunud Beneluxi intellektuaalomandi konventsiooni (kaubamärgid ja tööstusdisainilahendused) (edaspidi „Beneluxi konventsioon“) artikli 2.20 „Kaitse ulatus“ lõikes 1 on sätestatud:

„Registreeritud kaubamärk annab selle omanikule selle kasutamise ainuõiguse. Ilma et see piiraks üldkohaldatavate õigusnormide võimalikku kohaldamist tsiviilvastutust puudutavates asjades, annab kaubamärgi kasutamise ainuõigus kaubamärgi omanikule õiguse keelata kõikidel kolmandatel isikutel ilma tema nõusolekuta:

[…]

b) kasutada kaubandustegevuse käigus tähist, mille identsuse või sarnasuse tõttu kaubamärgiga ning selle tähise ja kaubamärgiga tähistatud kaupade ja teenuste identsuse või sarnasuse tõttu on tõenäoline, et üldsus võib need omavahel segi ajada, sealhulgas seostada omavahel kaubamärki ja tähist;

[…]

d) kasutada tähist muul eesmärgil kui kaupade või teenuste eristamiseks, juhul kui seda tähist ilma tungiva põhjuseta kasutades kasutataks ära kaubamärgi eristusvõimet või mainet või kahjustataks seda.“

17 Beneluxi konventsiooni artikli 2.23 „Ainuõiguse piirang“ lõikes 2 on sätestatud:

„Ainuõigusest kaubamärgile ei tulene õigust esitada vastuväiteid sarnase tähise kaubandustegevuse käigus kasutamisele, kui see tähis on kaitstud varasema, mõne Beneluxi riigi õigusnormide kohaselt tunnustatud ja ainult vastaval territooriumil kehtiva õigusega.“

## Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

18 Ajavahemikul 1968–1977 olid kaks venda osanikud Amersfoortis (Madalmaad) asutatud täisühingus, mis tegeles reisijate bussidega vedamisega nime Reis- en Touringcarbedrijf Amersfoort’s Bloei all. Kuni 1971. aastani oli bussreisijatele juhuveoteenust osutanud nende isa, kes oli samal tegevusalal tegutsenud alates 1935. aastast.

19 Üks vendadest (edaspidi „esimene vend“) asutas 1975. aastal äriühingu X, mis kasutas alates 1975. või 1978. aastast kahte ärinime, millest üks vastas osaliselt vendade perekonnanimele.

20 Pärast esimese venna lahkumist 1968. aastal asutatud äriühingust, jätkas teine vend 1977. aastal selle äriühingu tegevust piiratud vastutusega äriühingu vormis koos oma abikaasaga, kes oli kaasosanik, kasutades endiselt sama ärinime kui 1968. aastal asutatud äriühingul.

21 Teine vend asutas 1991. aastal maksustamisega seotud põhjustel koos oma abikaasaga samuti täisühingu. Kaks äriühingut, mis kuulusid teisele vennale ja tema abikaasale, eksisteerisid koos ja mõlemad kasutasid oma busside tähistamiseks nime, mis vastas teise venna nimele.

22 Pärast teise venna surma jätkasid 1995. aastal tema äritegevust tema kaks poega, Y ja Z, kes asutasid sel eesmärgil äriühingu Classic Coach, mille asukoht on samuti Madalmaades. Juba mitu aastat on Classic Coachi busside tagaküljel olnud märgistus, mis sisaldab muu hulgas teise venna nime, täpsemalt tema eesnime algustähte ja sellele järgnevat perekonnanime.

23 Lisaks sellele kuulub X-le Beneluxi sõnamärk, mis registreeriti 15. jaanuaril 2008 muu hulgas teenuste jaoks, mis kuuluvad 15. juuni 1957. aasta Nizza kokkuleppe (kaupade ja teenuste rahvusvahelise klassifikatsiooni kohta kaubamärkide registreerimiseks) (muudetud ja muudetud kujul) klassi 39, sealhulgas bussiettevõtte osutatavate teenuste jaoks. See kaubamärk on esimese ja teise venna ühine perekonnanimi.

24 Nendel asjaoludel esitas X hagi rechtbank Den Haagile (Haagi esimese astme kohus, Madalmaad), milles esitas muu hulgas nõude, et põhikohtuasja kostjaid kohustataks alatiseks lõpetama tema Beneluxi sõnamärgist ja tema ärinimedest tulenevate õiguste rikkumine.

25 X põhjendas oma hagi asjaoluga, et põhikohtuasja kostjad on teise venna nimele vastava tähise kasutamisega rikkunud tema kaubamärgiõigusi Beneluxi konventsiooni artikli 2.20 lõike 1 punktide b ja d tähenduses ning tema kaubamärgiõigusi ärinimeseaduse (Handelsnaamwet) artikli 5 tähenduses.

26 Põhikohtuasja kostjad vaidlevad rikkumise väitele vastu, tuginedes eelkõige Beneluxi konventsiooni artikli 2.23 lõikele 2, millega on sisuliselt üle võetud nõukogu 21. detsembri 1988. aasta esimese direktiivi 89/104/EMÜ kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT 1989, L 40, lk 1; ELT eriväljaanne 17/01, lk 92) artikli 6 lõige 2, mis vastab direktiivi 2008/95 artikli 6 lõikele 2. Samuti ei nõustu põhikohtuasja kostjad väitega, et ärinime on rikutud; seejuures tuginevad nad eeskätt põhimõttele, et nõustumise tagajärjel minetatakse õigused.

27 Rechtbank Den Haagi (Haagi esimese astme kohus) 10. mai 2017. aasta otsusega rahuldati X-i hagi, kuid 12. veebruari 2019. aasta otsusega tühistas Gerechtshof Den Haag (Haagi apellatsioonikohus, Madalmaad) selle otsuse ja jättis X-i hagi rahuldamata.

28 Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaade kõrgeim kohus), kes menetleb X-i kassatsioonkaebust apellatsiooniastme kohtuotsuse peale, märgib, et ta ei ole kindel, millisel juhul tuleb tunnustada „varasema õiguse“ olemasolu direktiivi 2008/95 artikli 6 lõike 2 tähenduses.

29 Selle kohtu arvates on eelkõige mõeldav, et varasema õiguse olemasolu tunnustamiseks on vaja, et selle õiguse alusel saaks vastavalt kohaldatavatele riigisisestele õigusnormidele keelata kaubamärgi omanikul kaubamärki kasutada. Selle sätte tekkeloost nähtub nimelt, et lõppkokkuvõttes ei võetud vastu esialgset eelnõu sõnastuses, mis laiendas sätte kohaldamisala kohaliku ulatusega varasematele õigustele, millele ei saa enam tugineda hiljem registreeritud kaubamärgi vastu.

30 Lisaks on selle kohtu arvates samuti mõeldav, et kolmanda isiku varasema õiguse olemasolu tunnustamiseks on oluline teada, kas kaubamärgiomanikule kuulub asjaomase liikmesriigi õiguse alusel tunnustatud veelgi varasem õigus kaubamärgina registreeritud tähisele ja kas juhul, kui see on nii, saab selle veelgi varasema õiguse alusel keelata kolmandal isikul väidetavat varasemat õigust kasutada.

31 Käesoleval juhul otsustas Gerechtshof Den Haag (Haagi apellatsioonikohus), et X-i, kes on Beneluxi kaubamärgi omanik, õigused ärinimele on veelgi varasemad kui põhikohtuasja kostjate õigused kaubamärgina registreeritud tähisele. Siiski leidis apellatsioonikohus, et X on nõustumise tõttu minetanud õiguse keelata – ärinimega seotud varasematele õigustele tuginedes – põhikohtuasja kostjatel teise venna nimele vastava ärinime kasutamine. Seega oli X olukorras, kus tal puudus võimalus keelata – tuginedes talle kuuluvatele veelgi varasematele õigustele sellele ärinimele – põhikohtuasja kostjatel kasutada seda ärinime.

32 Selle apellatsioonikohtu hinnangu vastu suunatud kassatsioonkaebuse õigusliku põhjenduse analüüs sõltub direktiivi 2008/95 artikli 6 lõikes 2 oleva mõiste „varasem õigus“ ulatusest. Seoses sellega täpsustab Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaade kõrgeim kohus), et lähtuda tuleb eeldusest, et kõik põhikohtuasjas käsitletavad ärinimed on Madalmaades tunnustatud õigused nimetatud artikli 6 lõike 2 tähenduses.

33 Neil asjaoludel otsustas Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaade kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas kolmanda isiku „varasema õiguse“ – direktiivi [2008/95] artikli 6 lõike 2 tähenduses – olemasolu tuvastamiseks
   a) piisab, et see kolmas isik kasutas vastava liikmesriigi õigusaktides tunnustatud õigust kaubandustegevuse käigus enne kaubamärgi registreerimist, või
   b) peab sellel kolmandal isikul vastavate liikmesriigi õigusaktide kohaselt olema nimetatud varasema õiguse alusel õigus keelata kaubamärgiomanikul kaubamärgi kasutamine?

2. Kas esimesele küsimusele vastamisel on lisaks tähtsust sellel, kas kaubamärgiomanikul on veelgi varasem (vastava liikmesriigi õigusaktide kohaselt tunnustatud) õigus kaubamärgina registreeritud tähisele, ning kui see on nii, siis kas on tähtis, kas kaubamärgi omanik võib keelata kolmandal isikul väidetava „varasema õiguse“ kasutamise selle veelgi varasema tunnustatud õiguse alusel?“

## Eelotsuse küsimuste analüüs

### *Esimene küsimus*

34 Oma esimeses küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitust, kas direktiivi 2008/95 artikli 6 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et selle sätte tähenduses varasema õiguse olemasolu tuvastamiseks on vaja, et selle õiguse omanik saaks keelata hilisema kaubamärgi omanikul selle kaubamärgi kasutamise.

35 Nagu eelotsusetaotlusest nähtub, puudutab põhikohtuasja vaidlus vastuolu mitme sellise identse või sarnase ärinime vahel, mis on kõik riigisiseste õigusnormide alusel tunnustatud ja millest ühe on hiljem kaubamärgina registreerinud selle omanik. Eelotsusetaotluses on esile toodud, et nõustumisest tuleneva õiguste piirangu tõttu ei saa samas registreeritud kaubamärgi omanik kohaldatava riigisisese õiguse alusel enam enda kasutatavale veelgi varasemale ärinimele tuginedes esitada vastuväiteid kolmanda isiku poolt identse või sarnase ärinime kasutamisele.

36 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et mõistet „varasem õigus“ direktiivi 2008/95 artikli 6 lõike 2 tähenduses tuleb tõlgendada lähtudes rahvusvahelise õiguse tekstides sisalduvatest samaväärsetest mõistetest ning viisil, et see mõiste jääks nendega kooskõlla, võttes ühtlasi arvesse nende mõistete konteksti ja intellektuaalomandi valdkonna asjakohaste lepinguklauslite eesmärki (vt analoogia alusel 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Stim ja SAMI, C-753/18, EU:C:2020:268, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).

37 Euroopa Kohtu praktikast nähtub, et ärinimi on selline õigus, mis on hõlmatud TRIPS-lepingu artikli 1 lõike 2 tähenduses mõistega „intellektuaalomand“. Lisaks sellele tuleneb selle lepingu artikli 2 lõikest 1, et ärinimede kaitse, mis on konkreetselt sätestatud Pariisi konventsiooni artiklis 8, on sõnaselgelt nimetatud lepingu osa. Ärinimede kaitse on seega TRIPS-lepingu kohaselt WTO liikmetele siduv (16. novembri 2004. aasta kohtuotsus Anheuser-Busch, C-245/02, EU:C:2004:717, punkt 91).

38 Lisaks peab TRIPS-lepingu artikli 16 lõike 1 viimase lause kohaselt tegemist olema olemasoleva varasema õigusega, kusjuures sõna „olemasolev“ tähendab, et asjaomane õigus peab kuuluma TRIPS-lepingu ajalisse kohaldamisalasse ja olema endiselt kaitstud ajal, mil selle õiguse omanik

sellele tugineb oma vastuväidetes nõutele, mille on esitanud selle kaubamärgi omanik, millega see õigus väidetavalt vastuolus on (vt selle kohta 16. novembri 2004. aasta kohtuotsus Anheuser-Busch, C-245/02, EU:C:2004:717, punkt 94).

39 Pealegi on nii, et kuigi Pariisi konventsiooni artikli 8 kohaselt tuleb tagada ärinime kaitse, ilma et kaitse tingimusena saaks ette näha ärinime registreerimise nõuet, ei ole TRIPS-lepingu artikli 16 lõikega 1 ega Pariisi konventsiooni artikliga 8 põhimõtteliselt välistatud seda, et riigisisese õiguse alusel sõltub ärinime olemasolu selle minimaalse kasutamise või minimaalse tuntuse tingimustest (vt selle kohta 16. novembri 2004. aasta kohtuotsus Anheuser-Busch, C-245/02, EU:C:2004:717, punktid 96 ja 97).

40 Mis puudutab mõistet „varasem“, siis tähendab see, et asjaomase õiguse alus peab ajaliselt eelnema selle kaubamärgi omandamisele, millega asjaomane õigus väidetavalt vastuolus on. Tegelikult on tegemist varasema ainuõiguse esimuse põhimõtte väljendusega, mis on kaubamärgiõiguse ja üldiselt kogu tööstusomandi õiguse üks alus (vt selle kohta 16. novembri 2004. aasta kohtuotsus Anheuser-Busch, C-245/02, EU:C:2004:717, punkt 98).

41 Lisaks hõlmab direktiivi 2008/95 artikli 4 lõike 4 punkti c kohaselt mõiste „varasem õigus“ ka tööstusomandiõigust, mis ongi üks intellektuaalomandi liik. Pariisi konventsiooni artikli 1 lõikest 2 tuleneb, et ärinimi kujutab endast tööstusomandiõigust.

42 Selles kontekstis tuleb märkida, et kuigi direktiivi 2008/95 artikli 4 lõike 4 punkti c eesmärk – kaubamärgi registreeringu vaidlustamise või registreeritud kaubamärgi kehtetuks tunnistamise taotlemise võimaluse loomine varasema õiguse omaniku kasuks – on põhiosas erinev direktiivi 2008/95 artikli 6 lõikes 2 osutatud eesmärgist, peab neis mõlemas sättes kasutatud mõistel „varasem õigus“ olema ikkagi sama tähendus, kuna käesoleval juhul ei ole liidu seadusandja väljendanud teistsugust kavatsust (vt analoogia alusel 4. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus Football Association Premier League jt, C-403/08 ja C-429/08, EU:C:2011:631, punkt 188).

43 Seega võib ärinimi kujutada endast varasemat õigust seoses direktiivi 2008/95 artikli 6 lõike 2 kohaldamisega.

44 Direktiivi 2008/95 artikli 6 lõike 2 kohaldamise tingimuste osas tuleb kõigepealt korrata, et sellise liidu õigusnormi sõnastust, mis ei viita sõnaselgelt liikmesriikide õigusele õigusnormi tähenduse ja kohaldamisala kindlaksmääramiseks, tuleb tavaliselt tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt kogu Euroopa Liidus, sõltumata liikmesriikides kasutatavatest määratlustest ja võttes arvesse kõnealuse õigusnormi sõnastust, selle konteksti ja ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa säte on (vt selle kohta 30. novembri 2021. aasta kohtuotsus LR Ģenerālprokuratūra, C-3/20, EU:C:2021:969, punkt 79 ja seal viidatud kohtupraktika).

45 Seoses direktiivi 2008/95 artikli 6 lõike 2 sõnastusega tuleb märkida, et lisaks tingimustele, mis esiteks puudutavad sellise õiguse kasutamist kaubandustegevuse käigus, teiseks nõuet, et see õigus oleks varasem, kolmandaks nõuet, et see õigus peab olema kohaliku ulatusega ja neljandaks nõuet, et see õigus peab olema tunnustatud asjaomase liikmesriigi õigusnormide alusel, ei näe see säte mingil moel ette, et kolmandal isikul peab tingimata olema õigus keelata selle kaubamärgi kasutamine, kui ta peaks soovima sellele õigusele tugineda hilisema kaubamärgi omaniku vastu.

46 Sellist tõlgendust toetab pealegi kõnealuse sätte kontekst ja direktiivi 2008/95 üldine ülesehitus. Nimelt võib liikmesriik kõnealuse direktiivi artikli 4 lõike 4 punktide b ja c kohaselt ette näha, et kaubamärgi registreerimisest keeldutakse või kui kaubamärk on registreeritud, võidakse see

kehtetuks tunnistada, eelkõige esiteks juhul ja niivõrd, kui õigused kaubanduses kasutatavale tähisele on omandatud enne hilisema kaubamärgi registreerimistaotluse esitamise kuupäeva või – olukorrast sõltuvalt – enne hilisema kaubamärgi registreerimistaotluse toetuseks esitatud prioriteedi kuupäeva ning see tähis annab selle omanikule õiguse keelata hilisema kaubamärgi kasutamine, ja teiseks juhul ja niivõrd, kui kaubamärgi kasutamise võib keelata varasema õiguse, näiteks tööstusomandiõiguse alusel.

47 Erinevalt direktiivi 2008/95 artikli 4 lõike 4 punktides b ja c sätestatud keeldumis- või kehtetuks tunnistamise põhjustest, mis puudutavad vastuolu varasemate õigustega ja mille eesmärk on kas takistada kaubamärgi registreerimist või saavutada selle kehtetuks tunnistamine, näeb selle direktiivi artikli 6 lõige 2 ette üksnes registreeritud kaubamärgist tulenevate õiguste piiramise sellistena, nagu need õigused on sätestatud selle direktiivi artiklis 5.

48 Lisaks peavad varasemad õigused direktiivi 2008/95 artikli 6 lõike 2 tähenduses olema üksnes kohaliku ulatusega, mis tähendab, et geograafiliselt võetuna ei või need õigused kehtida sama suurel territooriumil kui registreeritud kaubamärk, mis tavaliselt kehtib kogu territooriumil, mille jaoks see on registreeritud.

49 Selline lähenemisviis, mille kohaselt kehtivad registreeritud kaubamärgist tulenevate õiguste piiramise suhtes leebemad tingimused kui need, mis peavad olema täidetud kaubamärgi registreerimise takistamiseks või kehtetuks tunnistamiseks, on samuti kooskõlas direktiivi 2008/95 eesmärgiga üldiselt tasakaalustada ühelt poolt kaubamärgi omaniku huvi kaitsta kaubamärgi peamist ülesannet ja teiselt poolt teiste ettevõtjate huvi, et nende käsutuses oleksid nende toodete ja teenuste tähistamiseks sobivad tähised (vt selle kohta 22. septembri 2011. aasta kohtuotsus Budějovický Budvar, C-482/09, EU:C:2011:605, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).

50 Seda tõlgendust ei sea kahtluse alla kõnealuse sätte tekkelugu, kuigi liidu õigusakti tekkelugu võib ilmsiks tuua selle tõlgendamise seisukohalt olulisi üksikasju (vt selle kohta 13. jaanuari 2022. aasta kohtuotsus Saksamaa jt *vs.* komisjon, C-177/19 P–C-179/19 P, EU:C:2022:10, punkt 82). Käesoleval juhul tuleb märkida, et kui võeti vastu direktiiv 89/104, mis hiljem kodifitseeriti direktiiviga 2008/95, ei kehtestatud direktiivi artikli 6 lõike 2 praegust teksti täies ulatuses sellisena, nagu pakkus välja Itaalia delegatsioon Euroopa Liidu Nõukogule. Kõnealuse delegatsiooni ettepaneku kohaselt oleks kaubamärgi mõju piirang olnud kohaldatav „isegi siis, kui sellele [varasemale] õigusele ei saa enam tugineda hilisema registreeritud kaubamärgi vaidlustamisel“.

51 Sellest ei saa siiski järeldada, et liidu seadusandja soovis piirata direktiivi 2008/95 artikli 6 lõike 2 kohaldamisala üksnes selliste varasemate õigustega, mis võimaldavad nende omanikul keelata hilisema kaubamärgi kasutamise. Nimelt võtaks selline tingimus kõnealuselt sättelt kogu kasuliku mõju, kuna see võrdsustaks kõnealuse sätte kohaldamise tingimused selle direktiivi artikli 4 lõike 4 punktides b ja c sätestatud täiendavate keeldumis- või kehtetuks tunnistamise põhjuste kohaldamise tingimustega.

52 Seetõttu piisab direktiivi 2008/95 artikli 6 lõike 2 kohaselt selleks, et varasemat kohaliku ulatusega õigust saaks hilisema kaubamärgi omaniku suhtes jõustada, põhimõtteliselt, et seda kohaliku ulatusega varasemat õigust, näiteks ärinime, tunnustakse asjaomase liikmesriigi õiguse alusel ja seda kasutatakse kaubandustegevuses.

53 Riigisisesed õigusnormid, milles tuleneb nõue, et varasem õigus peab selle omanikule andma õiguse keelata hiljem registreeritud kaubamärgi kohaliku kasutamise, läheksid kaugemale direktiivi 2008/95 artiklis 6 sätestatud nõuetest, kuna see säte koostoimes kõnealuse direktiivi artiklitega 5 ja 7 ühtlustab täielikult kaubamärgist tulenevaid õigusi käsitlevad eeskirjad ja määratleb seega kaubamärgiomanike õigused liidus (vt selle kohta 22. septembri 2011. aasta kohtuotsus Budějovický Budvar, C-482/09, EU:C:2011:605, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).

54 Samuti tuleb meeles pidada, et kahe identset kaupa tähistava identse tähise ja pikaaegne heauskne ja samaaegne kasutamine ei kahjusta tegelikult ega tõenäoliselt kaubamärgi peamist ülesannet, milleks on tarbijatele kaupade või teenuste päritolu tagamine. Sellegipoolest võib nende tähiste mis tahes tulevast pahauskset kasutamist vajaduse korral hinnata kõlvatu konkurentsi eeskirjade alusel (vt analoogia alusel 22. septembri 2011.aasta kohtuotsus Budějovický Budvar, C-482/09, EU:C:2011:605, punktid 82 ja 83).

55 Kõiki eespool esitatud kaalutlusi arvesse võttes tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2008/95 artikli 6 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et selle sätte tähenduses varasema õiguse olemasolu tuvastamiseks ei ole vaja, et selle õiguse omanik saaks keelata hilisema kaubamärgi omanikul selle kaubamärgi kasutamise.

### *Teine küsimus*

56 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2008/95 artikli 6 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et kolmanda isiku varasemat õigust selle sätte tähenduses võib tunnustada olukorras, kus hilisema kaubamärgi omanikul on kaubamärgina registreeritud tähisest tulenev, asjaomase liikmesriigi õiguse alusel tunnustatud veelgi varasem õigus ja kas juhul, kui see on nii, võib selle sätte tähenduses varasema õiguse olemasolu mõjutada asjaolu, et asjaomase liikmesriigi õigusnormide kohaselt ei saa kaubamärgi ja veelgi varasema õiguse omanik sellele varasemale õigusele tuginedes enam keelata kolmandat isikut kasutamast enda varasemat õigust.

57 Alustuseks tuleb märkida, et põhimõtteliselt ei reguleeri direktiiv 2008/95 mitte erinevate, selle direktiivi artikli 6 lõike 2 tähenduses „varasemate õigustena“ määratletavate õiguste omavahelisi suhteid, vaid nende õiguste ja registreerimise teel omandatud kaubamärkide vahelisi suhteid.

58 Esiteks tuleb nimelt märkida, et üldjuhul kohaldatakse direktiivi 2008/95 artikli 1 kohaselt seda direktiivi nende kaubamärkide suhtes, mis on registreeritud või mille kohta on esitatud registreerimistaotlus.

59 Teiseks, kõnealuse direktiivi artikli 4 lõike 4 punktid b ja c ning artikli 6 lõige 2 reguleerivad registreeritud kaubamärkide või kaubamärgitaotluste ja varasemate õiguste vastuolusid.

60 Seda järeldust kinnitab nii direktiivi 2008/95 põhjenduse 5 sõnastus, mis käsitleb kasutamise käigus ja registreerimise teel omandatud kaubamärkide vahelist suhet, kui ka selle direktiivi artikli 9 lõige 3, millest nähtub, et see artikkel reguleerib üksnes varasemate õiguste ja hiljem registreeritud kaubamärkide vahelisi suhteid.

61 Järelikult on direktiivi 2008/95 artikli 6 lõike 2 tähenduses „varasemate õigustena“ määratletavate erinevate õiguste omavahelised suhted üldjuhul reguleeritud asjaomase liikmesriigi riigisisese õigusega.

62 Seetõttu on selle direktiivi artikli 6 lõike 2 kohaldamisel oluline, et kolmanda isiku nõuete aluseks olev õigus oleks asjaomase liikmesriigi õigusnormide alusel tunnustatud ja endiselt kaitstud ajal, mil selle õiguse omanik sellele tugineb kõnealuse õigusega vastuolus oleva kaubamärgi omaniku nõuete vastustamiseks, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktis 38 viidatud kohtupraktikast.

63 Selles kontekstis võib varasema õiguse olemasolu selle sätte tähenduses mõjutada asjaolu, et hilisema kaubamärgi omanikul on asjaomase liikmesriigi õigusnormide alusel tunnustatud veelgi varasem õigus kaubamärgina registreeritud tähisele, kui kaubamärgi omanik saab sellele veelgi varasemale õigusele tuginedes tõhusalt vastustada varasema õiguse tunnustamisnõuet või seda piirata, mida antud juhul peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus vastavalt kohaldatavale riigisisesele õigusele.

64 Tegelikult ei saa olukorras, kus kolmanda isiku nõuete aluseks olev õigus ei ole enam asjaomase liikmesriigi õigusnormidega kaitstud, seda õigust pidada selle riigisisese õiguse alusel tunnustatud varasemaks õiguseks direktiivi 2008/95 artikli 6 lõike 2 tähenduses.

65 Neil asjaoludel tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 2008/95 artikli 6 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et kolmanda isiku varasemat õigust selle sätte tähenduses võib tunnustada olukorras, kus hilisema kaubamärgi omanikul on kaubamärgina registreeritud tähisest tulenev, asjaomase liikmesriigi õigusnormide alusel tunnustatud veelgi varasem õigus, kui nende õigusnormide kohaselt ei saa kaubamärgi ja veelgi varasema õiguse omanik sellele veelgi varasemale õigusele tuginedes enam keelata kolmandaid isikuid kasutamast kõnealuse omaniku hilisemat õigust.

## Kohtukulud

66 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kümnes koda) otsustab:

1. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta direktiivi 2008/95/EÜ kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta artikli 6 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et selle sätte tähenduses varasema õiguse olemasolu tuvastamiseks ei ole vaja, et selle õiguse omanik saaks keelata hilisema kaubamärgi omanikul selle kaubamärgi kasutamise.**

2. **Direktiivi 2008/95 artikli 6 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et kolmanda isiku varasemat õigust selle sätte tähenduses võib tunnustada olukorras, kus hilisema kaubamärgi omanikul on kaubamärgina registreeritud tähisest tulenev, asjaomase liikmesriigi õigusnormide alusel tunnustatud veelgi varasem õigus, kui nende õigusnormide kohaselt ei saa kaubamärgi ja veelgi varasema õiguse omanik sellele veelgi varasemale õigusele tuginedes enam keelata kolmandaid isikuid kasutamast kõnealuse omaniku hilisemat õigust.**

Allkirjad